Wat zijn effectieve leermaterialen en -methoden m.b.t. taalgebruik voor het aanleren van Rekenen en Engels voor jongvolwassen NT2-deelnemers?

Beantwoord door Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde).

3 juli 2023

KR. 1693

Kort antwoord

Er is vrijwel geen onderzoek gedaan naar de effectiviteit van leermaterialen en -methoden Engels en Rekenen rekening houdend met de NT2-achtergrond van (jong)volwassen deelnemers.

Op basis van onderzoek naar effectieve leertrajecten taal en rekenen voor deze doelgroep lijkt het van belang a) de praktijk van de deelnemer centraal te stellen, b) intensieve ondersteuning te bieden op lezen en spreken, c) praktische randvoorwaarden te regelen. Daarnaast is het van belang dat naast intensieve ondersteuning op lezen en spreken de taal- en rekenvaardigheden geïntegreerd worden aangeboden.

Antwoord

Binnen de onderwijsroute van de inburgering moeten deelnemers een bepaald niveau voor Engels en voor rekenen halen. Voor Engels is dat A1 en voor Rekenen 'Op weg naar 1F'. Vraag is hoe men dat op een zo effectief mogelijke manier kan doen voor jongvolwassen NT2-deelnemers en daarbij rekening kan houden met hun taalachtergrond. Welke leermaterialen en -methoden zijn effectief?

Kijkend naar het onderzoek naar leertrajecten voor deze doelgroep is er vrijwel geen onderzoek gedaan naar de effectiviteit van leermaterialen en -methoden Engels en Rekenen rekening houdend met de NT2-achtergrond. Gezien de specifieke achtergrond van deze doelgroep zijn onderzoeken naar leertrajecten van belang die rekening houden met de kenmerken voor deze doelgroep. Daarom is er bij het zoeken van een antwoord voor gekozen om niet naar onderzoeken onder andere doelgroepen te kijken, maar wel naar andere leertrajecten voor (jong)volwassen NT2-deelnemers. Er zijn een paar onderzoeken die in kaart brengen welke kenmerken van de leermethoden en -activiteiten bij algemene taal- en rekentrajecten voor deze groep van belang zijn. Daarnaast zijn er onderzoeken waarbij taal- en rekentrajecten geïntegreerd in trajecten beroepsvaardigheden worden aangeboden.

Onderzoek toont aan dat de leeromgeving succesvol blijkt te zijn als er om te beginnen ruimte is om:

a. de praktijk van de deelnemer centraal te stellen;
b. intensieve ondersteuning te bieden op lezen en spreken;
c. praktische randvoorwaarden te regelen;

Verder blijkt het van belang om ruimte te bieden voor intensieve ondersteuning op lezen en spreken en de taal- en rekenvaardigheden geïntegreerd met het beroepsonderwijs aan te bieden.

Hieronder gaan we in op elk van deze succesfactoren.

Praktijk van de deelnemer centraal naast intensieve ondersteuning op lezen en spreken en aandacht voor randvoorwaarden

De praktijk van de deelnemer, intensieve ondersteuning op lezen en spreken en aandacht voor de noodzakelijke randvoorwaarden voor deelname blijken belangrijke kenmerken van een leeromgeving om leerwinst te kunnen garanderen. Een reviewstudie van Benseman et al. (2005, p. 6 - 8) laat zien, dat om leerwinst bij volwassen deelnemers aan leertrajecten taal en rekenen te behalen er tien factoren van de leeromgeving belangrijk zijn. Deze factoren kunnen gegroepeerd worden in de drie genoemde factoren van de leeromgeving die leerwinst kunnen beïnvloeden, namelijk:

A. Centraal stellen van de praktijk van de deelnemer door:
    1. Gekwalificeerde docenten die de sterkte en zwakheden van de deelnemers op het gebied van spreken, lezen, schrijven en rekenen kunnen identificeren.
    2. Continue en nadrukkelijke focus op het in kaart brengen van de behoeften van de deelnemers tijdens het leren.
    3. Een curriculum dat is gelieerd aan authentieke taalgebeurtenissen die deelnemers in hun leven ervaren.
    4. Schrijfprogramma's die inhoud gebruiken op basis van de ervaringen en meningen van deelnemers (en dus authentieke taken en materialen (van de leefwereld) gebruiken).
    5. Continue assessment die rekening houdt met de variatie in de vaardigheden van de deelnemers op het gebied van lezen en schrijven.
    6. Lesprogramma's die een duidelijke lesstructuur hebben en daarvoor diverse methoden gebruiken (om behoeften van deelnemers in kaart te brengen, individuele leerplannen te kunnen ontwikkelen en continu op basis van assessments de leerplannen samen met deelnemers te kunnen evalueren).
B. Intensieve face to face ondersteuning op het gebied van lezen en spreken door:
    7. Een onderwijsprogramma dat een hoge deelname vereist met naar schatting meer dan 100 uur lesgeven.
    8. Expliciet onderwijs in lezen door docenten die getraind zijn in het proces van lezen en vaardig zijn in het identificeren van leesmoeilijkheden en het toepassen van de geschikte lesstrategieën om deze te verhelpen.
    9. NT2-programma's waarbij er maximale aandacht geschonken wordt aan mondelinge communicatie, discussie en groepswerk.
C. Aandacht voor randvoorwaarden door:
    10. Voortdurende inzet om te voorkomen dat deelnemers het leertraject voortijdig stoppen, waarbij men proactief inspeelt op de positieve en negatieve krachten om door te zetten (zoals kinderdagopvang, vervoer, toegang tot sociale voorzieningen en persoonlijke aandacht).

Het eerste kenmerk, waarbij de praktijk van de deelnemer centraal staat, wordt ook bevestigd door ander onderzoek. Kwalitatief onderzoek (gebaseerd op interviews) onder zowel volwassen NT2-deelnemers aan

leertrajecten rekenen en taal als docenten laat zien dat de meerderheid van de deelnemers meer zijn gaan deelnemen aan activiteiten in de omgeving doordat hun netwerk verstevigd werd. Twee factoren vanuit de leeromgeving waren van invloed op deze positieve resultaten. Allereerst zorgde het nieuwe netwerk met de andere deelnemers, de docent en de klas als geheel ervoor dat deelnemers onder andere betere sociale vaardigheden kregen (Balatti et al., 2006). Daarnaast werd duidelijk dat als de deelnemer centraal wordt gesteld het leerresultaat beter zal zijn. De praktijk van de deelnemer (en zijn of haar omgeving) is leidend voor het leertraject.

Geïntegreerde trajecten met extra taal- of rekenondersteuning door een taal- of rekendocent

Literatuuronderzoek van Vorhaus et al. (2011) laat zien, dat integratie van het leren van taal en rekenen in het beroepsonderwijs ervoor zorgt dat deelnemers betere leerresultaten behalen. Het aantal drop-outs neemt af en ook halen meer deelnemers bepaalde niveaus op het gebied van taal- of rekenvaardigheden.

Kwantitatief onderzoek onder meer dan 1900 deelnemers met aanvullende interviews onder deelnemers, docenten en managers in het onderwijs van Casey et al. (2006) laat zien dat er twee factoren van belang zijn bij geïntegreerde trajecten. Allereerst bleek dat onder deelnemers die extra ondersteuning krijgen bij het leren ook de kans groter is dat ze het leertraject succesvol afronden. Ten tweede werd duidelijk dat als één docent zowel het beroep aanleert als de taal- of rekenvaardigheden de kans kleiner is dat de deelnemers bepaalde gewenste kwalificaties op het gebied van taal of rekenen halen. Het lijkt beter om een specialist te hebben op het gebied van basisvaardigheden en een docent die de beroepsvaardigheden aanleert (Casey et al., 2006).

Geraadpleegde bronnen

Balatti, J., Black, S. & Falk, I. (2006). *Reframing adult literacy and numeracy. Course outcomes: A social capital perspective.* Adelaide: NCVER.

Benseman, J., Sutton, A. & Lander, J. (2005). *Working in the light of evidence, as well as aspiration. A literature review of the best available evidence about effective adult literacy, numeracy and language teaching*. Auckland, New Zealand: Ministry of Education.

Casey, H., Cara, O., Eldred, J., Grief, S., Hodge, R., Ivanič, R., Jupp, T., Lopez, D. & McNeil, B. (2006). *You wouldn't expect a maths teacher to teach plastering…: Embedding literacy, language and numeracy in post-16 vocational programmes – the impact on learning and achievement.* London: NRDC.

Vorhaus, J, Litster, J., Frearson, M. & Johnson, S. (2011). *Review of Research and Evaluation on Improving Adult Literacy and Numeracy Skills. Research Paper Number 61.* London: BIS: Department for Business Innovation & Skills.

Meer weten?

Kennisrotonde (2021) *Welke uitgangspunten en kenmerken van de leeromgeving dragen eraan bij dat tweede taalleerders met B1-niveauten opzichte van moedertaalleerders de vaardigheden lezen, schrijven, spreken en luisteren leren beheersen op het niveau 2F?*

Over deze vraag

Opgesteld door:	Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Docent en coördinator volwasseneducatie & mbo
Onderwijssector:	Volwasseneducatie
Trefwoorden:	Taal, NT2, rekenen, Engels, lesmethode
Referentie:	Kennisrotonde. (2023). *Wat zijn effectieve leermaterialen en -methoden m.b.t. taalgebruik voor het aanleren van Rekenen en Engels voor jongvolwassen NT2-deelnemers?* (KR. 1693)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.